

Bzová | Detail mlýnu

Identifikační údaje

Adresa	Bzová 66 267 43
Okres	Beroun
Katalogové číslo	P 183
Katastrální území	Bzová u Hořovic
GPS	49° 53' 43.1" 13° 51' 55.7"
Mapová značka	Holandský / Objekt bez technologie
Poloha vůči obci	v zástavbě na J okraji oce
Číslo kulturní památky	41600/2-299 z r. 1955 otevřít list NPÚ
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	1839
Rok zániku	

Stručný popis

Bzová, okr. Beroun, kulturní památka č.41600/2-299 z r.1955

První konkrétní zmínka o již fungujícím mlýnu holandského typu je z roku 1839. Mlýn však zřejmě pochází z konce první poloviny 16. stol., kdy Jan mladší z Valdštejna (jako pán na Točníku) povolil obci Bzová postavení větrného mlýna neboť obec nemá potok na stavbu vodního mlýna. Větrný mlýn přestal fungovat krátce po roce 1839 a od té doby pustl. Až v roce 1936 ruinu koupil pan Hanzlík, přestavěl ho na rodinný domek a postupně připojil další budovu. Původní vzhled stavby z lomového kamene o průměru 11,5 m a výšce 8,5 m je narušen probouráním nových oken. Z vnitřního vybavení se dochovala pouze jedna peruť uložená na půdě a půl mlýnského kamene. Mlýn, původně stojící o samotě, je dnes uprostřed vesnické zástavby. Jedná se zřejmě o jednu z nejstarších dochovaných staveb větrného mlýna u nás.

První konkrétní zmínka o již fungujícím mlýně holandského typu je v indikační skice z roku 1839, s vyznačením na obecní parcele č. 750 v trati a na stavební parcele č. 39 „Na hůrkách“. Mlýn však zřejmě pochází z konce první poloviny 16. stol., kdy Jan mladší z Valdštejna (mající v zástavě hrad Točník) povolil obci Bzová postavení větrného mlýna v poloze zvané Na hůrkách, neboť „obec nemá potok na stavbu mlýna vodního“. Jedna z verzí je, že mlýn vznikl z hradní věže. Mlýn byl původně panským majetkem, později předaným mlynáři.

Posledním zdejším mlynářem byl zřejmě Jan Rudolf z Točníka bydlící v čp. 66 a pracoval na jednom složení. Mlýn přestal mlít krátce po roce 1839 a od té doby pustl. V pozdějších katastrálních zápisech je označen jako demolice. Až v roce 1936 ruinu koupil Václav Hanzlík, přestavěl ho na rodinný domek a později přidal další budovu.

Původní vzhled stavby z lomového kamene o průměru 11,5 m a výšce 8,5 m je narušen probouráním nových oken. Plechová střecha vysoká 2,5 m je proražena komínem. Zdivo z lomového kamene má u paty sílu 0,9 m a v koruně 0,6 m. Zvláštností budovy je, že v první polovině výšky je válcová, v druhé mírně kuželová. Korunu zdiva těsně pod střechou zdobí dřevěné obložení. Ze strojního vybavení se dochovala pouze jedna peruť uložená na půdě a půl mlecího kamene. Objekt, původně stojící o samotě na nejvyšším místě obce, stojí dnes uprostřed vesnické zástavby. Jedná se o jednu z nejstarších dochovaných staveb větrného mlýna u nás.

Pokorný:

Zděný větrný mlýn, na indikační skice z roku 1839 vyznačený na pozemkové parcele č. 750 v trati Na hůrkách, měl stavební parcelní číslo 39 (59). Stál asi 400m na JV od návsi, na obecním pozemku. Mlynářem byl tehdy Jan Rudolf z Točníka č. 21, později jak lze soudit z opraveného zápisu, bydlil mlynář v Bzové čp. 66. V mlýně pracoval sám na jednom mlýnském složení (60). Pozdější poznámka stabilního katastru označuje mlýn za demolici (61).

Z literatury (62) se dovídáme, že v obci Bzové byl vždy velký nedostatek vody. Pro nedostatek tekoucí vody byl vystavěn větrný mlýn, snad již v 16. století. Snímek (63) bývalého větrného mlýna (dům řp. 66) z pozdější doby ukazuje na adaptaci budovy na obytné stavení (64).

Dnes je blízké okolí silně zastavěno čtvrtí rodinných domků (65). Také budova větrného mlýna slouží jako bytová jednotka (66). Stavba je chráněným objektem státní památkové péče (67). Lokalita má nadmořskou výšku cca 420m (68). (59) GÚ - ÚAGK, katastrální mapa i.č.732, 1843 (stav roku 1839), list VII (Bzová).

- (60) SK, duplikát 174, 9, Bzowa, Catastral – Schätzungs – Elaborat.
(61) SÚA, SK, duplikát, 174, 9, Bzowa, Grund – Parzellen – Protocol a Bau- Parzellen – Protocol z roku 1839.
(62) J. Vokroj, Bzová, Monografie Hořovicka a Berounska, VI, Praha 1931, 58 násl.
(63) Tamtéž, 59 a 63.
(64) Za upozornění na větrný mlýn děkuji dr. Vondrovi ze SÚPPPOP (na základě dotazníku, který pro SPS pořídil dr. Maličský z Hořovic).
(65) GÚ – ÚAGK, Státní mapa odvozená 1:5000, list Křivoklát 4-9, Praha 1952.
(66) GÚ – ČSAV, VM – Č, čj. 757/56, sdělení rady MNV Bzová ze dne 7.8. 1956 a ze 4.8. 1970.
(67) Ministerstvo kultury, SPS, dotazník o technických památkách, vyplněný dr. Maličským. – Vlastníkem objektu je nyní Václav Hanzlík ze Bzové čp. 66. (Viz sdělení rady MNV v Bzové ze 4.8. 1970).
(68) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Křivoklát 4-9, Praha 1952.

Historie

Architektura

Stav nemovitosti	Zcela přestavěn – bez historické hodnoty
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - cihlová
Historické prvky	
Parametry	

Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	

Literatura a prameny

Zajímavosti

Ostatní

Ve mlýně straší?

Majitelka mlýna paní Ruascherová nám při návštěvě vyprávěla o tajemném duchu mlýna. Každé ráno jsou prý slyšet kroky po vrzajícím dřevěném schodišti do prvního patra mlýna. Jindy se jí v pokoji v přízemí chvějí a pohupují listy pokojových rostlin. Je vyloučené, že by to bylo vlivem proudění vzduchu v pokoji, jelikož všechny dveře i okna jsou zavřené a topení v létě netopí

Fotogalerie

Historické fotografie a pohlednice

Základní obrázky

Historické mapy

